

Sønderskoven

Mølholm Ådal.

træarter, samlet på et lille areal på størrelse med en fodboldbane. Skoleskoven blev plantet i 1995 i et samarbejde med foreningen Plant et Træ. Pharma Nord har sponsoreret skoven.

Naturen

Naturen er afvekslende og spændende i Sønderskoven. Allerede i forårstiden vrimler det med blomster, både de almindelige forårsbedudere, men også mere sjældne arter. Langs vandløbene finder du fx den lille liden lærkespore,

gul anemone og skælrod. På de lerede skrænter i skoven, og på markerne er også storblomstret kodriver flere steder ret almindelig.

Svampe

Svampefloraen er mangfoldig og rummer både sjældne og almindelige arter. Svampen krølhåret pragtbæger, som er meget sjælden i resten af landet, vokser langs Højen Bæk og kan ses sidst på vinteren. Pibet køllesvamp findes i ret stort antal i bøgeskoven i starten af vinteren.

Krølhåret pragtbæger.

Døgnfluen *Rhitrogena germanica*.

Skovlegepladsen i Sønderskoven.

Insekter

Vandet i bækkene er meget rent, så her kan leve mange insektlarver, der igen giver liv til mange rovdyr. Havørreder, vandstære, isfugle og bjergvipstjerter lever af vandløbenes rige dyreliv, og er du heldig, kan du opleve dem alle i Sønderskoven.

I 1864

I Sønderskoven og i Pedersholm Skov kan man svagt fornemme en fordybning i terrænet – det er resterne af skyttegrave fra 1864.

Dengang var Danmark i krig med den store nabo mod syd – Tyskland. Preussiske og østrigske soldater løb det danske forsvar i Sønderjylland over ende, og i marts måned var de helt oppe ved Vejle. For ikke at blive overrumplet af danske styrker forskansede den forenede tyske hær sig på bakkerne ved indfaldsvejene til Vejle. Skyttegravene er lavet af lokale beboere, der blev udkommanderet af de tyske tropper.

Vidste du, at ...?

Højen Å er et af landets reneste vandløb, og åen med tilstødende arealer er fredet. Som det eneste sted i Danmark lever døgnfluen *Rhitrogena germanica* her. Dens flade kropsform er tilpasset livet i det hurtigt strømmende vand. Døgnfluen har levet her, siden den indvandrede sydfra kort efter den sidste istid for 15.000 år siden.

Skovene i Vejle

Et besøg værd

Omkring Vejle by møder du et dramatisk landskab og en enestående natur. Kysterne og ådalene beklædes af de fineste skræntskove, gennemskåret af smeltevandslugter med rislende bække og vældområder med frodig og sjælden natur. Tre skove ligger helt bynært omkring Vejle. Det er Munkebjerg Skov, Nørreskoven og Sønder-skoven. Her har Vejle Kommune i mere end 100 år været skovejer og står i dag som ejer af ca. 1.000 ha.

Kommunen er faktisk landets femtestørste kommunale skovejer. Det har altid været helt centralt, at skovene skal være et attraktivt tilbud til byens borgere. Skovhytter, overdækkede borde og bænke, grill- og bålpladser, stisystemer og naturlegepladser er derfor kommet til i løbet af årene og bliver hele tiden udbygget i dialog med borgerne. Det skal være nemt, sjovt og rart at være gæst i Vejles natur.

Udgivet af Vejle Kommune maj 2008 og opdateret april 2016. Forsidefoto: Coes van Roeden.

Sønderskoven

Flere grønne bæltter af skov kiler sig ind i Vejles sydlige byområder. I alt ca. 300 ha fordeler sig her over seks mindre skove; Tordenballe, Vindinggård, Pugedal, Pedersholm, Mørkedal og Vester Skov. Isranden har her efterladt et kuperet terræn med store landskabelige variationer og en næringsrig muld. Stejle skrænter og bakker, dybe kløfter og markante dødishuller beklædes af bøgeskov og blandet nål, og hele herligheden gennemstrømmes af rislende bække

og væld. Sønderskoven har tilhørt byen siden 1498, hvor et kongeligt brev fortæller, at byens borgere havde brugsrettigheder til skoven, formentlig til græsning og hugst.

Stier, herunder afmærkede ruter, gør det nemt at færdes og komme rundt. Der er ca. 50 km små stier i området. På cykel er stisystemet langs med Mølholm Å en oplagt rute. De regionale cykelruter nr. 55 og 57 løber gennem Sønderskoven.

Gul anemone.

Storblomstret kodriver.

Skovlegeplads

En flot og stor naturlegeplads finder du i hjertet af Sønder-skoven. Lærk og douglasgran fra områdets skove har lagt træ til de mange klatre- og legestativer, der dagligt bruges flittigt af byens daginstitutioner og af mange børn i følgeskab med forældre. Her er også toilet, grill- og bålplads og overdækkede borde og bænke. Man kommer let til legepladsen ved at parkere enten ved Søndermarkshallen eller Søndermarksskolen.

Granhytten findes bare 300 m fra legepladsen. Hytten, der er bygget af Vejle Kommune, kan frit bruges af institutioner, skoler og grønne foreninger som udgangspunkt for ture i skoven. Enkeltpersoner kan også leje hytten til skovbesøg ved henvendelse til kommunen på tlf. 76 81 22 30.

Skovens mange træer

Vil du teste din viden om de mange træarter, der vokser i de danske skove, skal du slå et smut omkring Skoleskoven. Her finder du 52 forskellige

Ved Højen Å er det godt at fiske efter insekter, og flere steder er der opsat navnetavler

Du kan få overblik over vandremuligheder og downloade turfoldere på www.udinaturenivejle.dk. Du kan booke et shelter, en skovhytte, en park mv. på udeliv.vejle.dk.

Yderligere oplysninger kan fås ved Vejle Kommune på tlf. 76 81 00 00 eller mail: teknikogmiljo@vejle.dk.

Skovture i området

Mølholm Ådal. Foto: Mads Fjeldsø.

● Grøn tur

Rundtur på ca. 2,4 km med mange dyrespor undervejs. Ruten går langs Mosestien, som passerer flere fugtige områder. Mange steder vrimler det med haletudser fra slutningen af april til et stykke ind i juli måned. Rådyr ses tit passere stien, og ved Eksercerpladsen har natuglen gennem mange år fået et kuld unger på vingerne – de nyder godt af områdets mange mus. Du kan komme ganske tæt på ugerne, fordi de er så vant til skovens mange gæster.

Ved Verdens Ende bor grævlingen i et gravsystem, som ser ud til at have været beboet i flere hundrede år. Langs Mølholm Å kan du i det tidlige forår se hvid hestehov i blomst. Planten, der er relativt sjælden i Danmark, er her ved sin nordvestlige udbredelsesgrænse. I Mølholm Å gyder hvert år havørreder, og i dele af bækken findes også bækkørred. Ved kolonihavehusene går en trappe stejlt opad, den kaldes Lille Munkebjerg og fører op til en sti, der går videre mod Granhytten.

● Rød tur

Lille rundtur på 1,6 km. Langs skovkanten, der vender mod Fredericiavej, kan du se bunkere fra Anden Verdenskrig. I nogle af disse overvintrer vandflagermusen. I foråret kan du nyde duften af ramsløg, der vokser på denne strækning.

● Blå tur

Rundtur på 3 km. Turen kan startes ved Granalleen, der har fået sit navn efter de store ædelgraner, der står langs vejen. På venstre hånd ligger Granhytten, som oprindeligt

var en vagthytte, de tyske besættelsestropper opførte. Neden for rundkørslen ved Verdens Ende kan du se resterne af et betonanlæg, der har været brugt som markørgrav på en skydebane. Mod vest går turen omkring Puggedalen (dalen med de mange frøer og tudser). Hvis du vil se dyr, er der gode chancer for det i denne del af skoven. Her findes Søndermarkens største bestand af butsnudet frø. Med lidt tålmodighed kan du i vandhullerne tælle i millionvis af frøæg i det tidlige forår.

I de høje rødgraner lever egerenet, som spiser af koglernes frø. Rådyr er der også mange af, og snogen, som overvintrer kan du også være heldig at se. Puggedalen er geologisk set et stort dødishul, som opstod efter sidste istid. Isen smeltede, men efterlod store isklumper, som først senere smeltede bort og dannede store huller i terrænet.

Kløverstier

Kløverstierne er et landsdækkende stikoncept, iværksat af Friluftsrådet. En Kløverstier

ligger i et byområde og består af fire ruter, der alle udgår fra en centralt placeret Kløverstierpæl. De fire stier i Søndermarken udgår alle fra Kvartershuset, Løget Høj 2A, 7100 Vejle. Hver af de fire ruter har en bestemt længde og farve. Den grønne rute er 2,2 km, den blå er 5,6 km, den røde er 8,2 km, og den sorte er 14,7 km lang, målt med kommunens kortprogram.

Der er anlagt ca. 27 kløverstier fordelt rundt omkring i af Danmark.

Højen Å. Foto: Steen Frandsen.

Vandstær. Foto: Erik Borch.

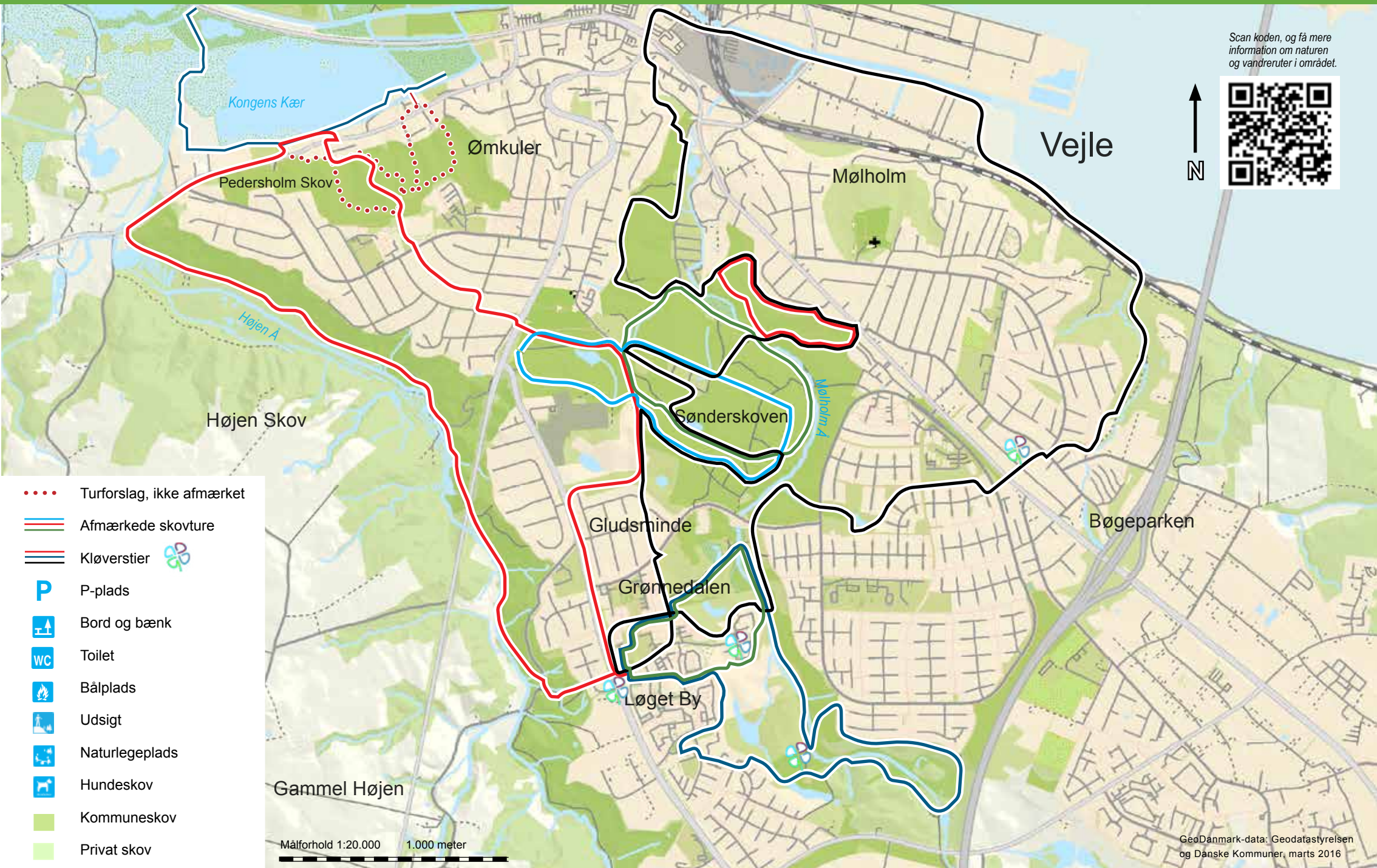
Blomstrende maj-gøgeurt på eng i Højen Ådal.

Isfugl. Foto: Erik Borch.

Scan koden, og få mere information om naturen og vandreruter i området.

- Turforslag, ikke afmærket
- Afmærkede skovture
- Kløverstier
- P-plads
- Bord og bænk
- Toilet
- Bålplads
- Udsigt
- Naturlegeplads
- Hundeskov
- Kommuneskov
- Privat skov

Målforhold 1:20.000 1.000 meter

GeoDanmark-data: Geodatastyrelsen og Danske Kommuner, marts 2016